

ПЕДАГОГІКА ТВОРЧОСТІ – ЙОГО ЖИТТЯ

Наукові долі складаються порівнювано. Як писав геній українського народу Тарас Шевченко: «У кожного своя доля і свій шлях широкий...». Цікавою і вражаючою є наукова доля професора Яна Лащика, ректора Академії спеціальної педагогіки (імені Марії Гжегожевської у Варшаві). Передусім зазначимо, цей відомий учений, талановитий педагог, організатор вищої освіти, ректор «високої європейської педагогічної культури» (за Віктором Андрущенком) не тільки глибоко розуміє значення розвитку творчої співпраці вчених наших держав, а й вболіває за неї і багато робить для реального виконання запланованих заходів. Серед них – польсько/українські – українсько/польські наукові форуми, спільні методологічні семінари, видання праць українських учених у Польщі, стажування наших молодих науковців (за стипендіями ЮНЕСКО) у Варшаві. Він також докладає чимало зусиль для розгортання діяльності Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, президентом якої є академік Віктор Андрущенко.

Інноваційним і прогностичним є науковий доробок ученого. Його цікавлять проблеми творчості, обдарованості, соціальних умов для виявлення талантів у дитини, молоді і дорослої людини. Стратегія виховання і творча діяльність – головний напрям наукових пошуків. Професор окреслює чотири типи виховної діяльності, що впливають на формування особистісних якостей людини, її обґрунтовує положення про те, що виховання є процесом, пов'язаним з «кодом генетичним». «Думка, що виховання – це «генетичний код», веде до чітко окресленого результату, пов'язаного з відповідальним ставленням до інновацій у процесі передачі знань. Уявімо, що цей світ є світом необмежених і постійних інновацій. Тоді виникло б побоювання, що такий стан може призвести до руйнації цілісної культурної послідовності, а наслідки могли б стати згубними для людства. Йдеться про те, що з двох стратегій – намагатися змінити все і нічого не змінити – друга є більш безпечною для людини». Вчений особливо наголошує на винятковій

важливості активної цілеспрямованої діяльності в системі освіти. Можна наводити чимало прикладів оригінального авторського підходу до міждисциплінарного аналізу найважливішої проблеми сьогодення – стратегії виховання у тісному зв'язку з творчою діяльністю.

Ще один напрям наукових пошуків вченого – психолого-педагогічні проблеми інформаційно-технологічного суспільства, в якому органічно поєдналися результати його попередніх досліджень, спрямованих на розвиток творчої, креативної особистості, з новими науковими пошуками.

Значну увагу Ян Лащик приділяє проблемам методології і методики наукових досліджень. Незмінною є його участь у роботі Загальнопольського дослідницького семінару, засновником і незмінним керівником якого є професор Францішек Шльосек, директор Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві. Здавалося б, ректор виконує багато різних управлінських функцій і не має часу для того, щоб підготувати проблемну методологічну доповідь, написати статтю до збірника наукових праць «BADANIE –

DOJRZEWANIE – ROZWÓJ na drodze do doktoratu»... Однак покликання вченого, його місія дбати про підготовку молоді наукової зміни зумовлюють лінійку поведінки ректора, його організаційну культуру в управлінській діяльності. І він так буде графік своєї роботи, щоб поїхати і в Зуберець (Словаччина), і в Устронь, і до Львова, де відбудеться Загальнопольський дослідницький семінар. Під час неодноразових зустрічей з професором Яном Лащиком я мала можливість радіти, що з нашою академією співпрацює талановитий учений, організатор вищої освіти й чудова людина.

Професор високодостоїнно представляє на міжнародному рівні польську педагогічну науку, а через неї – частково й українську. Як член Міжнародного товариства універсалізму сприяв заснуванню польського наукового часопису «Wspólnotość i Postawa Universalistyczna». Він є членом управлінського органу Незалежної фундації академії творчості, а також президентом Фундації педагогіки обдарованості «Uniwrsitas redviva».

Життєва й наукова біографія Яна Лащика є ніби дуже простою: від учня й вчителя сільської школи, студента двох ви-

щих педагогічних навчальних закладів (у Седльцах і Кракові) – до чотирьох десятиліть плідної праці в Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві. Тут він пройшов усі шаблі – від ад'юнкта до ректора. А за цим – велетенська інтелектуальна праця, творчі пошуки, постійний саморозвиток, критичне мислення, прогностичне бачення й постійна результативна дія.

Мене особисто вражає високе духовне, морально-етичне й трепетне ставлення Яна Лащика до свого Вчителя професора звичайного Анжєя Гуральського. Під його керівництвом він починав свої перші кроки в науці, готував і захищав докторську (кандидатську) і докторську habilitacyjną дисертації. «Вчитель – учень» – до цієї унікальної системи він ставить свято впродовж усього життя...

У нинішні тяжкі часи, коли Україна виборює свою суверенність, ректор Ян Лащик приїздить до Києва (разом зі своїм вчителем А. Гуральським і професором Францішком Шльосеком), відвідує НПУ імені М.П. Драгоманова. Київську дитячу академію мистецтв, йде з квітами на Майдан, зі слезою: від учня й вчителя сільської школи, студента двох ви-

содучас він протягує нам руку допомоги: приймає рішення щодо продовження видання польсько-українського щорічника «Професійна освіта: педагогіка і психологія» Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві. І це лише окремі риси яскравої і неповторної особистості Яна Лащика.

17 квітня цього року з віце-президентом НАПН України академіком Андрієм Гуржієм ми мали високу честь брати участь в урочистому засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова, під час якого Яну Лащіку було вручено диплом і мантию Почесного професора (Professor HONORIS CAUSA) цього ушлявленого університету. Драгоманівці з любов'ю і високим професіоналізмом видали брошуру (за європейською традицією), присвячену цій події. Свої думки й характеристики високої постаті Яна Лащика виклали в ній президент НАПН України Василь Кремень, ректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи Віктор Андрущенко, доктор хабілітований Анжєй Гуральський, голова товариства «Польща – Україна» Францішек Шльосек, ректор Черкаського національного університету Анатолій Кузьмінський та інші.

Ушлявлений Національний заслужений академічний український народний хор імені Григорія Верьовки (художній керівник – Анатолій Авдєвський) подарував професору Яну Лащіку та професору Івану Ілчеву, ректору Софійського університету імені Климента Охридського (йому також присвоєно звання Почесного професора Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова) українські народні пісні у своєму виконанні. В них – невмируща духовна сила і краса нашого народу, його віра в перемогу, в світле майбуттє Вітчизни.

Нелла НИЧКАЛО,
академік-секретар
Відділення професійної
освіти і освіти дорослих
НАПН України